

výhodu na úkor ostatních věřitelů, nýbrž stačí skutečnost, že zvláštní výhoda fakticky poskytnuta byla, třebaš jen z nějaké vzdálené souvislosti s vyrovnacím řízením. O takové souvislosti pak nelze pochybovati tam, kde, jako je tomu v souzené věci, byl dlužník v době poskytnutí zvláštní výhody již insolventním, t. j. nebyl s to, aby plnil své splatné závazky, což jest právě podle § 1, odst. 1, vyr. ř. materiální podmínkou návrhu, aby bylo zahájeno vyrovnací řízení o jmění dlužníkově. Rozhoduje tudíž, kdy nastala insolvence dlužníková, a nikoli, že dlužník teprve později navrhl zavedení vyrovnacího řízení, ačkoli k tomu byly předpoklady již v době poskytnutí zvláštní výhody věřiteli. Nemůže býti pak pochyby ani o tom, že ujednání, o něž žalující firma svůj nárok opírá, bylo zvláštní výhodou ve smyslu § 55 vyr. ř., neboť se jím zakládalo dle vlastního tvrzení žalující firmy zajištění její pohledávky vůči dlužníku, a to zajištění, na něž žalobkyně se stanoviska ostatních věřitelů dlužníkových neměla nároku. Není proto třeba řešiti, zda to byl pouhý postup pohledávky či assignace.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y :

Vyrovnacím řízením ve smyslu § 55 vyr. ř. jest rozuměti i takové vyrovnací řízení, které v době dotčené úmluvy sice ještě nebylo zahájeno, ale pro jehož zahájení byl tu již tehda zákonný předpoklad, totiž insolvence dlužníková, která pak byla také příčinou k skutečnému zahájení vyrovnacího řízení. Otázka, zda se stala určitá úmluva z podnětu vyrovnacího řízení, ať již tehdy zahájeného, či teprve očekávaného, nebo třeba jen z nějaké vzdálené souvislosti s ním, jest otázkou právní, kterou řeší soud na základě skutkových okolností ve sporu zjištěných. Tuto právní otázku rozřešily v souzené věci nižší soudy úplně správně. Vývody dovolání nevyvrátily odůvodnění napadeného rozsudku v tom směru. Z dopisu dlužníka Č. B. bez data, z prohlášení žalovaného ze dne 1. března 1933, ze všech předložených listin a také z vlastního přednesu žalobkyně plyne nepochybně, že tu nejde o poukázku (assignaci), nýbrž o postup pohledávky, při němž žalovaný uznal dluh vůči postupnici-žalobkyni. Odvolací soud vycházel z toho, že dovolatelka již v době postupu musela o tom věděti, že Č. B. jest neschopen placení. Tento základ rozsudku odvolacího soudu nebyl žalobkyní zákonným způsobem vzat v odpor, pročež jest dovolacímu soudu z něho vycházeti. Podle toho není dovolatelka poctivým příjemcem postoupené pohledávky ve smyslu § 1396 obč. zák. a tím spíše žalovaný může proti ní uplatňovati i námitku prýšticí z ustanovení § 55 vyr. ř.

Čís. 15917.

Pojem provozu ve smyslu § 9 min. nař. č. 191/1912 ř. z.

Těž smlouva, již smluvci pouze upravují způsob provozu kinematografů (biografů) tak, že se zavazují sloučiti je po hospodářské stránce a společně je vésti, přiči se předpisu § 9 min. nař. č. 191/1912 ř. z.

Provoz ve smyslu uved. ustanovení nelze omezovati pouze na technické úkony, nýbrž jest jej pokládati za celek, jež licencionář nebo jeho schválený náměstek řídí.

(Rozh. ze dne 11. března 1937, Rv I 210/36.)

Žalobce, majitel biografu, a žalovaný, provozující jako neschválený pachtýř biograf městské obce R., se dohodli na společném hospodářském vedení obou podniků jimi provozovaných a na dělení společného provozního zisku. Vzájemný hospodářský vliv na provozované podniky byl ve smlouvě podrobně stanoven. Co se týká zisku provozního, měl býti společný zisk pokládán za hospodářský celek. Čistý zisk měl býti ukládán v R-ské spořitelně na společné konto pod názvem »Spojené biografy v R.« a oba smluvci měli s ním kolektivně nakládati a dělit se o ně stejným dílem. Ježto později došlo mezi nimi k neshodě a žalovaný se zdráhal spolupodepsati poukaz na výplatu částky připadající na žalobce, domáhá se žalobce výroku, aby byl žalovaný uznán povinným vyhotoviti a podepsati mu poukázku na vyplacení 17.683 Kč 60 h. Soud první stolice žalobu zamítl. Odvolací soud vyhověl žalobě. Důvody: Neprávem uznal soud první stolice, že se smlouva z 15. dubna 1933, již uzavřel žalobce se žalovaným, příčí zákonnému zákazu a že je tedy nicotná. Ježto ministerské nařízení ze dne 18. září 1912, č. 191 ř. z. zakazuje propachtování licence, měl procesní soud zkoumati, zda řečená smlouva obsahuje takové propachtování kinematografické licence. Podle pojmových znaků, vytčených v §§ 1090 a násl. obč. zák., vyžaduje pachtovní smlouva, aby bylo pachtýři přenecháno užívání nespotebitelné věci na určitou dobu a za určitou cenu bez zřetele k tomu, zda jde o movité či nemovité věci nebo o práva (§ 1093 obč. zák.), a aby propachtovatel nerušil pachtýře ve vymíněném užívání (§ 1096 obč. zák.). Pachtýř může tudíž disponovati volně s věcí zpachtovanou. Sporné strany však neujednaly nic takového, nýbrž uzavřely výdělečnou společnost podle §§ 1175 a násl. obč. zák. k ušetření režie a k zlepšení hospodářských úspěchů svých podniků, které dále samostatně existovaly. Právem zdůrazňuje odvolání, že pro platnost takové dohody nemá význam zákaz propachtování kinematografické licence, ježto podle smlouvy ze dne 15. dubna 1933 zůstává úplně nedotčen výkon a provoz obou kinematografických licencí. Podle znění smlouvy složily smluvní strany ve smyslu § 1175 obč. zák. svou námahu. t. j. svou činnost v obou samostatných podnicích, vnesly podle odst. VII smlouvy po částce 20.800 Kč jako provozní kapitál pro společný provozovací účel (§ 1182 obč. zák.) a smluvily, že čistý zisk bude mezi ně rozdělen stejnými částkami, při čemž se podle odst. VIII smlouvy nerozlišuje, z kterého z obou podniků pochází čistý zisk (§ 1192 obč. zák.). Takováto dohoda neznamena propachtování licence, nýbrž má za účel, aby vyloučila soutěžení dvou biografů a aby zajistila oběma podnikům příznivější možnost výtěžku. Podle právního názoru odvolacího soudu by taková dohoda byla platná, i kdyby ji uzavřela sama majitelka licence, městská obec R., ježto zákaz § 9 min. nař. ze dne 18. září

1912, č. 191 ř. z. nepostihuje podobné smlouvy. Žalobní žádost by však byla odůvodněna, i kdyby byl správný právní názor prvního soudu, ježto, jde-li o nicotnou smlouvu, může žalobce žádati podle § 1435 obč. zák. na žalovaném vrácení toho, co plnil (rozh. č. 1447 a 6131 Sb. n. s.).

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a uložil soudu první stolice další jednání a nové rozhodnutí.

D ů v o d y:

Nižší stolice uznaly sice správně, že smlouva ze dne 15. dubna 1933, kterou Jindřich S. jako zemským úřadem schválený náměstek městské obce R., majitelky kinematografické licence, propachtoval žalovanému provozování licence ve vlastní režii na tři léta za roční pachtovné 72.000 Kč, jest nicotná podle § 9 min. nař. ze dne 18. září 1912, č. 191 ř. z., ježto příslušný zemský úřad neschválil výslovně žalovaného jako pachtýře; úřad, jednající za stát, nemůže svou vůli prohlásiti ústně nebo konkludentními činy, nýbrž podle povahy věci a se zřetelem na úřední evidenci může tak učiniti jen písemně (rozh. č. 4853, 6902, 7247, 10097, 12027, 12892 Sb. n. s.). Proto nezáleží na tom, zda si okresní úřad v R. i přímo se žalovaným dopisoval a uděloval mu příkazy. Nelze však souhlasiti s právním posouzením, jehož se odvol. soudem dostalo smlouvě ze dne 15. dubna 1933 po případě ze dne 5. března 1934, podle níž sporné strany s účinností od 1. května 1933 hospodářsky sloučily kinematografy jimi provozované, jež byly dány pod společné vedení obou smluvců. Dotčenou smlouvou se obě strany dohodly, že budou v budoucnu souhlasně uzavírati filmové objednávky, že budou předváděti filmy podle určitého plánu v tom kterém biografu, že sice každý závod zůstane samostatným po stránce daňové, že však provozní zisk obou podniků bude pokládán za hospodářský celek, že čistý zisk bude složen na společný účet u R. spořitelny, s nímž obě strany smejí nakládati jen společně, a že zisk a ztráta budou mezi ně rozděleny stejným dílem. Soud druhé stolice spatřuje v této smlouvě pouze dohodu o zřízení výdělečné společnosti podle § 1175 obč. zák. k ušetření režie a k zlepšení hospodářských úspěchů jejich podniků i nadále samostatně existujících, maje za to, že min. nařízení č. 191/1912 ř. z. zakazuje jen propachtování licence, že však smlouva ze dne 15. dubna 1933 neobsahuje pojmových znaků pachtovní smlouvy. Ale odvolací soud přezírá, že § 9 uved. min. nařízení stanoví výslovně povinnost majitele kinematografické licence, aby závod osobně provozoval, jak vyplývá již z nadpisu řečeného ustanovení, a tato povinnost, jako každá jiná v tomto nařízení majiteli licence uložená, náleží i jeho náměstkovi. V § 9 řeč. min. nařízení jest jasně vysloveno, že »provoz« nesmí býti propachtován a že se jeho vykonávání jinou osobou smí státi toliko s úředním schválením. Pojem »provoz« nelze omeziti pouze na technické úkony, k jejichž provedení je předepsáno používání zvláště způsobilých sil (§ 11 uved. min. nař.), nýbrž nutno jej vykládati jako hospodářský celek, jež řídí licencionář anebo schválený jeho náměstek. Smlouvou

ze dne 15. dubna 1933 po případě ze dne 5. března 1934 byl však každému smluvci přenechán podstatný vliv na provoz biografu provozovaného druhým smluvcem. Nejen již odstavec první stanoví výslovně společné vedení obou kinematografů, ale i v odstavci 9 se oběma smluvcům ukládá povinnost postaratí se o to, aby oba podniky, tedy i podnik druhou stranou provozovaný, byly vždy po stránce kinotechnické na výši, což bezpochyby opravňuje i k zásahům do provozu druhého podniku, a odst. 10 zmocňuje každého smluvce, aby vstupoval do veškerých místností druhého podniku za účelem vykonání dozoru anebo provedení revise pokladnictví. Tomuto právu smluvců odpovídá povinnost zaměstnanectva obou podniků uposlechnouti co nejpřísněji příkazů obou smluvců bez zřetele na to, kdo z nich je udělit. Z řečeného obsahu smlouvy však plyne, že způsob provozu obou biografů byl stranami upraven tak, že jej alespoň částečně vykonává anebo může vykonávat neoprávněná osoba, čímž byla porušena zásada, ovládající ustanovení § 9 uved. min. nařízení. K tomu přistupuje i to, že žalovaný sám, jak shora uvedeno, nebyl vůbec oprávněn provozovati jako pachtýř biograf městské obce R. a proto také žalobci nemohl přenechatí platně a účinně účastenství na tomto provozu. Smlouva mezi spornými stranami uzavřená jest tedy rovněž nicotná a žalobce z ní nemůže odvozovati právo v žalobě uplatňované. Je-li smlouva však nicotná, může strana jen žádati obnovení dřívějšího stavu. Žalobce skutečně tvrdil již v první stolici, že částka, jejíž výplaty má vlastně býti žalobou dosaženo, je vpravdě jeho obchodním vkladem. Žalovaný se nebránil proti změně žalobního důvodu v tomto přednesu po případě obsažené (§ 235, odst. 2, c. ř. s.), uvedl však již v žalobní odpovědi, že žalobce si vyzvedl ze společného účtu více, než vplatil, kdežto on sám vložil více, než si vyzvedl. Správnost tohoto tvrzení nebyla nižšími stolicemi zjištěna, pročež dovolací soud nemůže rozhodnouti ve věci samé, ježto schází skutkový podklad pro to, zdali žalobní nárok není odůvodněn po případě nárokem na vrácení obchodního vkladu. Bylo proto postupovati podle § 510 c. ř. s.

Čís. 15918.

I j e d i n á h r u b á u r á ť k a m ů ť e b ý t i d ů v o d e m k p ř e d č a s n ě m u p r o p u š t ě n í z a m ě š t n a n c e p o d l e § 3 4 č. 6 z á k. č. 1 5 4 / 1 9 3 4 S b. z. a n.

(Rozh. ze dne 11. března 1937, Rv I 272/37.)

Žalobce, který byl u žalované akciové společnosti zaměstnán jako dílovedoucí, se mimo jiné domáhal též nároku na odškodnění z bezdůvodného a předčasného propuštění. Proti žalobě namítla žalovaná, že žalobce byl důvodně propuštěn, zejména, že se dne 20. března 1936 dopustil hrubé urážky na cti ředitele žalované společnosti L-a, když mu ten prikazoval určitou práci. Soud první stolice přiznal žalobci